

AZ Y-GENERÁCIÓ POLITIKAI ÉRTÉKRENDJE MAGYARORSZÁGON ÉS A RÉGIÓBAN

A Millennial Dialogue nemzetközi ifjúságkutatás
magyar eredményei regionális összehasonlításban

POLICYSOLUTIONS

FOUNDATION FOR EUROPEAN
PROGRESSIVE STUDIES
FONDATION EUROPÉENNE
D'ÉTUDES PROGRESSISTES

AZ Y-GENERÁCIÓ POLITIKAI ÉRTÉKRENDJE MAGYARORSZÁGON ÉS A RÉGIÓBAN

A Millennial Dialogue nemzetközi ifjúságkutatás
magyar eredményei regionális összehasonlításban

Szerző
Kadlót Tibor

Policy Solutions
1065 Budapest, Révay utca 10.
1000 Brüsszel, Square Ambiorix 10
www.policysolutions.hu

Foundation for European Progressive Studies
1000 Brüsszel, Rue Montoyer 40
www.feps-europe.eu

Copyright 2016 Policy Solutions és FEPS

Kiadó: Policy Solutions, Budapest
Felelős kiadó és szerkesztő: Boros Tamás

Szerző: Kadlót Tibor

Design: FERLING

Tartalomjegyzék

- 1** | Bevezető: Mi az a Millennial Dialogue? / 5
- 2** | Az Y-generáció Kelet- és Közép-Európában / 6
 - 2.1.** A fiatalok jövőképe / 6
 - 2.2.** Politika iránti érdeklődés / 10
 - 2.3.** Választási részvétel / 13
 - 2.4.** Nők a politikában / 17
 - 2.5.** A fiatalok választását befolyásoló tényezők / 17
 - 2.6.** Bizalom a politikusokban és a pártokban / 18
 - 2.7.** A fiatalok legfontosabb ügyei / 19
- 3** | Fókusz: Az Y-generáció Magyarországon / 22
 - 3.1.** A fiatalok jövőképe / 22
 - 3.2.** Politika iránti érdeklődés / 20
 - 3.3.** Választási részvétel / 23
 - 3.4.** Nők a politikában / 25
 - 3.5.** A fiatalok választását befolyásoló tényezők / 25
 - 3.6.** Bizalom a politikusokban és a pártokban / 25
 - 3.7.** A magyar fiatalok legfontosabb ügyei / 28
- 4** | Összefoglaló / 29

1 | Bevezető: Mi az a Millennial Dialogue?

Az utóbbi évtizedben a világon egyre több demokratikus ország szembesül két jelentős kihívással: a csökkenő részvételi aránnyal a választásaikon és a mainstream politikai pártok fogyatkozó párttagságával. Mindkét folyamatban igen jelentősen érintett **a politikának hátat fordító Millenniumi generáció, avagy más néven az Y-generáció – azok a fiatalok, akik 1980 és 2000 között születtek, tehát a napjainkban 15 és 35 év közötti életkorúak.**

Ez a nemzedék már otthonosan mozog a digitális világban, a közösségi hálózatokkal, a közösségi médiával és az ezekhez kapcsolódó technológiával együtt nőtt fel. Ennek a generációnak a politikai szocializációját már kevésbé segítették a komolyabb nyomtatott lapok vagy mélyebb elemző műsorok, a politika bulvárosodásával és az információk leegyszerűsödésével egyszerre vált számukra könnyebben befogadhatóvá és taszítóvá a politika.

De ez az a generáció is, amely az álláslehetőségekért, a munkáért folytatott egyre élesedő küzdelemmel szembesült, megismerte a gazdasági megszorító intézkedések társadalomra gyakorolt hatását, és miközben élvezi a folyamatos technológiai fejlődést, hatalmas bizonytalanság érzetet is kelt benne az, hogy a kiszámíthatatlanság korában élünk.

Mindez jelentős mértékben hozzájárulhatott a Y-generációnak a mainstream politikából való kiábrándulásához, melynek egy-egy kiemelkedő tünete az Occupy-mozgalom vagy a spanyol Indignados megjelenése. De ugyanez az érzület vezet a kapitalizmussal szembe forduló baloldali populista pártok erősödéséhez Dél-Európában és a szélsőjobboldal erősödéséhez Kelet-Európában.

A Millennial Dialogue projekt célja az, hogy új közvélemény-kutatási módszerek révén jobban megértsük az Y-generációt a világ számos országában végzett kutatáson keresztül. A programot a brüsszeli **Foundation for European Progressive Studies (FEPS)** és az amerikai **Global Progress** indította az **AudienceNet közvélemény-kutató cég** segítségével. A kutatás egyszerre használt kvantitatív és kvalitatív módszereket. Minden vizsgált országban 1000 fő töltött ki online kérdőívet, akik a 15 és 34 év közötti fiatalokat kor, régió, a háztartás jövedelme és iskolázottság szerint reprezentatív módon képviselték. Ezt követően a kérdőíves vizsgálatban résztvevők közül országonként 40 főt online kvalitatív vizsgálat keretében kérdezte az AudienceNet a politikai attitűdjükről egy több napon át tartó moderált beszélgetés keretében – egyfajta online fókuszcsoportos kutatás révén.

A magyar és a közép- és kelet-európai (osztrák, lengyel és bogár) eredményeket a Policy Solutions elemezte. Ezt az elemzést tartja most a tisztelt olvasó a kezében.

2 | **Az Y-generáció Kelet- és Közép-Európában**

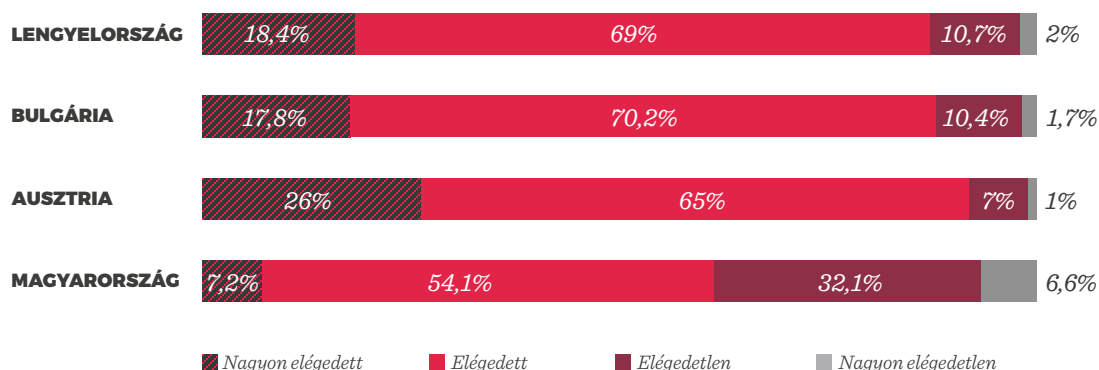
Az Y-generáció Kelet- és Közép-Európa egyes országaiban sok tekintetben hasonló folyamatokkal néz szembe: gyarapodó gazdasággal, de növekvő társadalmi különbségekkel; a technológiai fejlődés okozta könnyebb kommunikációs lehetőségekkel és egyszerűbb mobilitással, de végletekig felgyorsult világgal; a hagyományos munkahelyek átalakulása révén nagyobb rugalmassággal a munkaerőpiacon, de ezzel együtt jóval nagyobb kiszolgáltatottsággal és bizonytalansággal.

Kutatásunk során arra voltunk kíváncsiak, hogy négy, számos ponton hasonló, de mégis eltérő történelmi és fejlettségi szinten álló ország 15 és 34 év közötti korosztálya hogyan látja a közéletet, a politikát és általában a világot maga körül. Ausztria a régió legfejlettebb, nem posztkommunista országaként volt érdekes számunkra. Bulgária mint az Európai Unió legszegényebb tagállama, amely először kapcsolódik a történelme során ennyire szorosan a nyugati országokhoz és a nyugat-európai kultúrához. Magyarország a régió legígéretesebb és egyik leggyorsabban fejlődő országából vált az utóbbi évtizedben először gazdaságilag majd utána demokratikus értékek szempontjából az EU egyik sereghajtójává. Végül, de nem utolsó sorban, Lengyelország Kelet-Közép-Európa legnépesebb országa, mely egyedülálló gazdasági fejlődésen ment keresztül az utóbbi években – mely fejlődést még a világgazdasági válság sem roppantotta meg. **Az alábbiakban tehát a Millennial Dialogue kutatás bolgár, lengyel, magyar és osztrák eredményeit hasonlítottuk össze, és vázoltuk fel ezen négy ország Y-generációjának hasonlóságait és különbségeit.**

2.1. **A fiatalok jövőképe**

Az európai fiatalok többsége elégedett az életével, ám a vizsgált négy ország közül Magyarországon érzik magukat a legkevésbé boldognak a 15-34 év közötti fiatalok. Míg Ausztriában, Bulgáriában és Lengyelországban is tízből kilenc megkérdezett állította, hogy elégedett az életével, addig a magyar fiatalok közül csak tízből hat. Ráadásul Magyarországon minimális, mindössze 7 százalék azok aránya, akik nagyon elégedettek, ezzel szemben Ausztriában a fiatalok negyede, de még Lengyelországban és Bulgáriában is közel egyötödük teljesen elégedett a jelenlegi helyzetével. Az életükkel elégedetlenség aránya háromszor nagyobb a Magyarországon, mint Lengyelországban vagy Bulgáriában, és majdnem ötször magasabb, mint Ausztriában. A hazai fiatalok tehát sokkal elégedetlenebbek a jelenlegi élethelyzetükkel, mint régiós társaik.

MINDENT EGYBEVETVE MENNYIRE ELÉGEDETT A JELENLEGI ÉLETÉVEL?

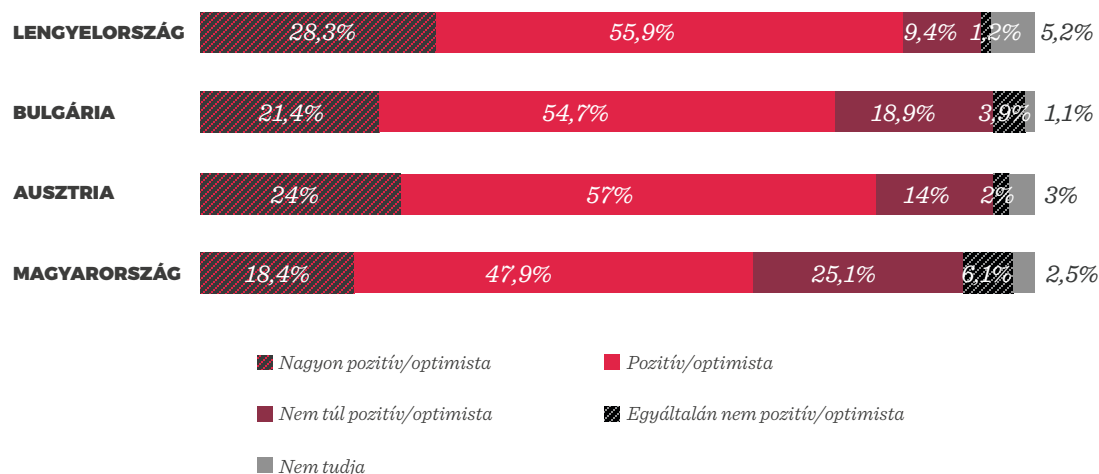

További magyar sajátosság, hogy a 15-34 évesek között az életkor emelkedésével szignifikánsan csökken az étellel való elégedettség. Ausztria, Bulgária és Lengyelország esetében nincs érdemi különbség a 24 éven aluli és annál idősebb fiatalok között ebben a tekintetben, **Magyarországon viszont a 25 év felettiekre nagyobb mértékű kiábrándulás jellemző: boldogságérzetük 15 százalékponttal alacsonyabb, mint a 15-24 éveseké.**

A jövedelmi helyzet egészen különböző hatást gyakorol a fiatalok étellel való elégedettségére. **A gazdagabb országokban kisebb, a szegényebbekben nagyobb eltérés mutatkozik a magas és az alacsony jövedelmű fiatalok boldogságérzete között.** Ausztriában nincs érdemi különbség: a legalacsonyabb jövedelmi harmadba tartozók éppoly elégedettek, mint a leggazdagabbak, és Lengyelországban is csupán öt százalékpont eltérés mutatkozik a gazdagabbak javára. Bulgáriában már szignifikáns eltérést találunk, itt 14 százalékponttal elégedetlenebbek a kevésbé tehető fiatalok, de még itt is csupán negyedük elégedetlen a helyzetével. Magyarországon nyomja rá leginkább a bélyegét az anyagi helyzet az általános elégedettségre, pedig eleve itt a legalacsonyabb az általános elégedettség szintje. A legmagasabb és a legalacsonyabb jövedelmi harmadba tartozók között 34 százalékpontos a szakadék, amivel az alacsony jövedelmű magyar fiatalok a leginkább elégedetlenek az összes vizsgált csoport közül.

A jövőbeli kilátásaikat illetően is hasonló tendencia érvényesül a négy ország összevetésében. **Alapvetően minden vizsgált régiós országban optimistán látják a fiatalok a jövőbeli lehetőségeiket, terveiket,** ám Magyarországon sokkal mérsékeltebb a 15-34 évesek optimizmusa, mint a másik három EU-s tagállamban.

AMI A JÖVŐT ÉS AZ ÉLETTEL SZEMBENI ELVÁRÁSAIT ILLETI, MENNYIRE POZITÍVAN/OPTIMISTÁN ÍTÉLI MEG, HOGY ELÉRI KITŰZÖTT CÉLJAIT?

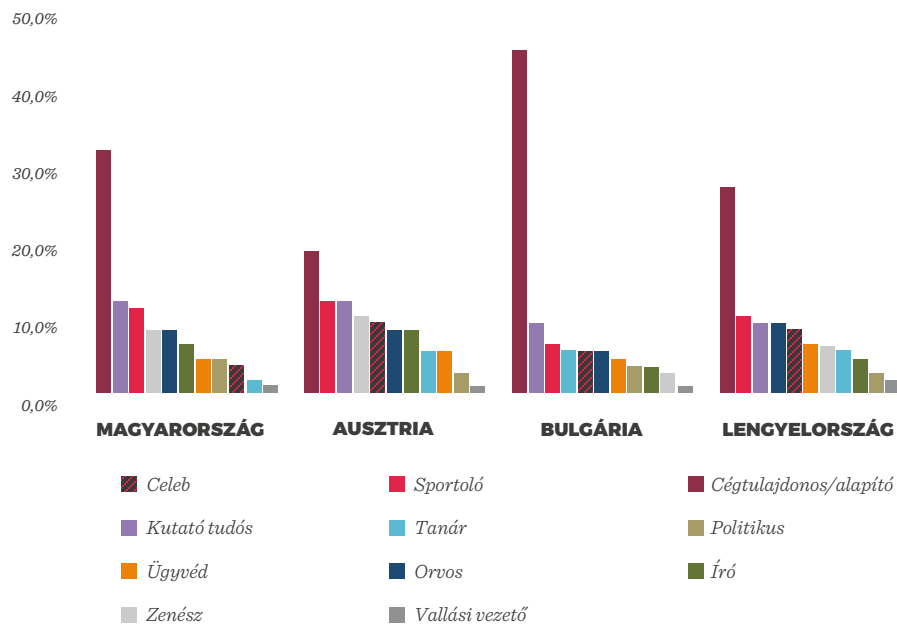

A legnagyobb arányban Lengyelországban látják biztatónak a kilátásaikat a fiatalok (84 százalék), őket Ausztria követi, ahol ötből négyen optimistán tekintenek a jövőre, de még Bulgáriában is a megkérdezettek háromnegyede vélekedik hasonlóan, és csak utánuk következik a sorban Magyarország, ahol a fiatalok kétharmada bizakodó. Az anyagi helyzet Magyarországon és Bulgáriában befolyásolja számottevően a jövő iránti bizakodást. A magas jövedelműek 80, illetve 85%-a, míg az alacsony jövedelműek 57 és 60%-a látja kedvezően a jövőt, vagyis 23-25 százalékpontos eltérést regisztrálhatunk a két ország esetében. Lengyelországban ennél szerényebb, hat százalékpontos az eltérés a tehetősebbek javára, Ausztriában pedig pont fordított a helyzet: az alacsony jövedelműek minimálisan – 5 százalékponttal –, de optimistábbak a jövőbeli terveiket, céljaikat illetően, mint a magas jövedelműek.

A fiatalok által leginkább preferált karrierlehetőségek igen hasonlóak a vizsgált régiós országokban. Mindenhol a vállalkozói pálya örvend a legkiemelkedőbb népszerűségnek, a második és a harmadik helyen pedig a kutató-tudós és a profi sportolói karrier állnak. A négy ország közül Bulgáriában messze a legnépszerűbb hivatás a vállalkozásindítás illetve –vezetés, minden második fiatal ezt tartja a legvonzóbbnak a felkínált lehetőségek közül. Magyarországon a megkérdezettek harmada, Lengyelországban háromtizedük indítana vagy vezetne vállalkozást, Ausztriában viszont előbbiekhöz képest jóval alacsonyabb a vállalkozói pálya támogatottsága, és csupán minden ötödik 15-34 év közöttit vonz ez a karrierirány. Kutatónak a magyar és az osztrák fiatalok 13, a bolgár és lengyel ifjúság 10 százaléka szeretne menni. A szintén a legnépszerűbbek közé tartozó sportkarriert pedig 11-13 százalékuk választaná, Bulgáriában – bár ott is a harmadik legnépszerűbb válasz – ennél kevesebben, csupán 7 százalék. Az orvosi hivatás szintén a kedveltebb hivatások között szerepel Bulgária kivételével mindenhol, nagyjából minden tizedik fiatal választaná, szemben a bolgárok 6 százalékával. **A zenészi pálya pedig leginkább Ausztriában és Magyarországon vonzó** (11 illetve

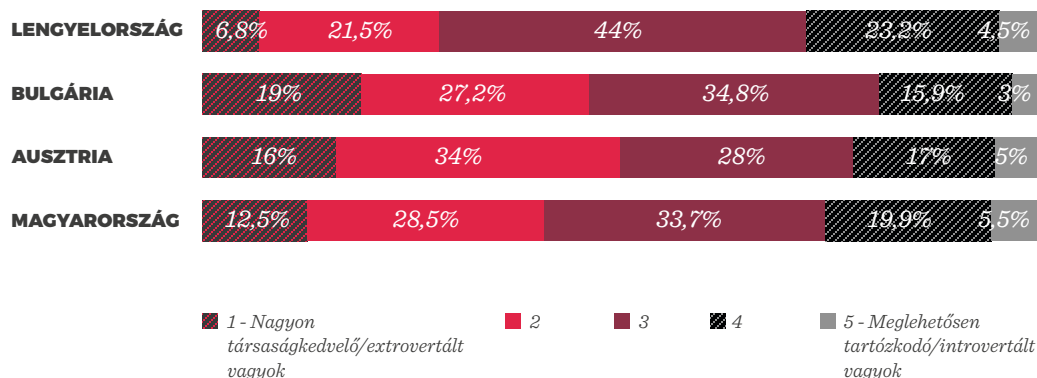
9 százalék), celebek az osztrák és a lengyel 35 év alattiak lennének leginkább (10 és 9 százalék). **Vallási vezetőnek lenni lényegében sehol sem szeretnék lenni a fiatalok, de a politikusi pálya is a legkevésbé preferált foglalkozások között szerepel mindenhol: a megkérdezettek 3-5 százaléka állította, hogy leginkább ezzel a területtel foglalkozna hivatásszerűen.**

A FELSOROLT VÁLASZTÁSI LEHETŐSÉGEK KÖZÜL MELYIK LENNE LEGSZÍVESEBBEN?

A vizsgált négy ország közül Ausztriában találjuk a legtöbb extrovertált fiatalot, legkevésbé pedig a lengyel fiatalokra jellemző ez a tulajdonság. Az osztrák 35 év alattiak fele extrovertáltnak tartja magát, és csak kevesebb mint negyedük befelé fordul. A lengyelek körében ehhez képest majdnem feleannyi, 28 százalék a társaságkedvelő extrovertáltak aránya, de az introvertáltak aránya számottevően nem magasabb a többi országhoz képest, és megegyezik az extrovertáltakéval, legnagyobb részük pedig ebből következően középre helyezi magát ezen a skálán. Bulgáriában több mint kétszer többen vannak a társaságkedvelők, mint az introvertáltak. A megkérdezettek megközelítőleg fele sorolja magát az extrovertáltak közé, és csak kevesebb mint egyötödük az introvertáltakhoz. **A magyar fiatalok négytizede állítja, hogy társaságkedvelő/extrovertált személyiség, ezzel szemben minden negyedik itt élő fiatal azonosítja magát introvertáltként.**

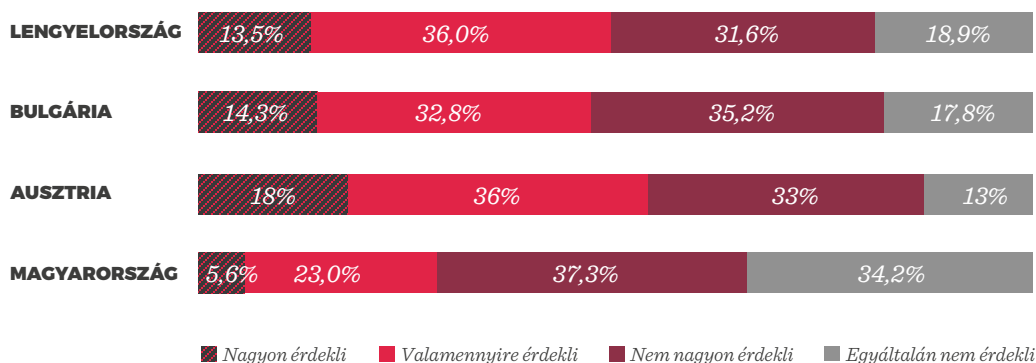
HOL HELYEZNÉ EL MAGÁT AZ ALÁBBI SKÁLÁN?

2.2. Politika iránti érdeklődés

A magyar fiatalok politika iránti fogékonysága nem csupán önmagában, hanem regionális összevetésben is rendkívül alacsonynak bizonyul, bár a többi vizsgált közép- és kelet-közép-európai ország fiataljai is csak mérsékelt érdeklődést mutatnak a politika iránt. **Ausztriában, Bulgáriában és Lengyelországban is mintegy felük, – 54%, 47%, illetve 50% – állította, hogy érdeklődik a téma iránt. Magyarországon azonban még ennél is sokkal kisebb, 29% ezen fiatalok aránya,** mintegy 20-25 százalékponttal alulmúlva a három másik vizsgált régiós tagországra jellemző értéket. Míg a másik három országban kimutatható egy kisebb, de mégis számottevő csoport, amely erős érdeklődést mutat a közélet iránt, addig Magyarországon szinte teljesen hiányzik ez az aktívan érdeklődő fiatalság: Ausztriában 18%, Bulgáriában és Lengyelországban pedig 14% sorolta magát ide, a magyar fiatalok közül ezzel szemben alig 6%. Vagyis a magyar fiatalok körében harmadannyian érdeklődnek a politika iránt, mint az osztrákoknál, illetve nagyjából feleannyian, mint a bolgároknál és a lengyeleknél.

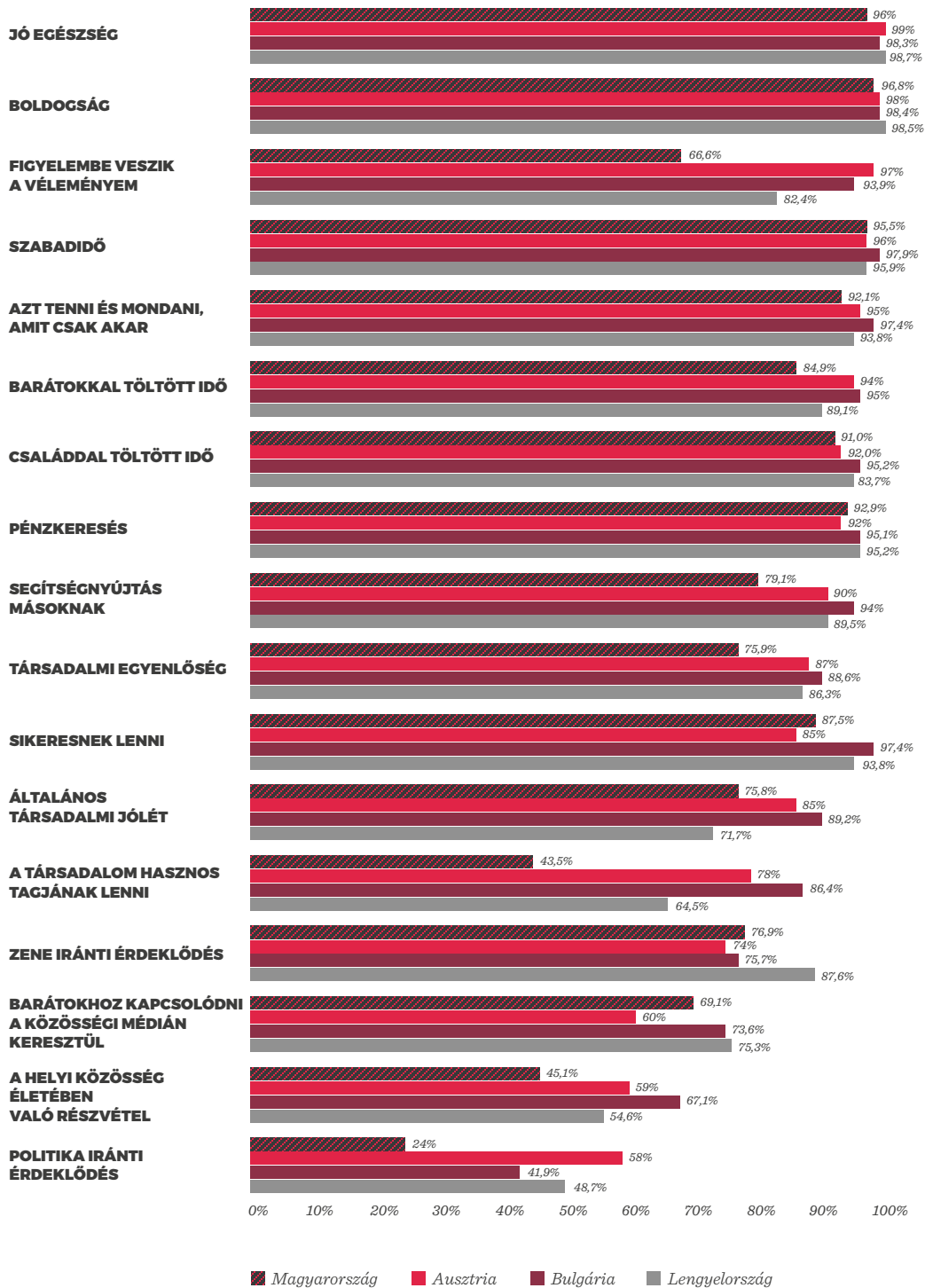
MENNYIRE ÉRDEKLŐDIK AZ ALÁBBIK IRÁNT? - POLITIKA

Szintén jelentős eltérés mutatkozik Magyarország és a három másik vizsgálatba bevont EU-tagállam között a politika iránt teljesen közömbös fiatalok arányában. Ausztria, Bulgária és Lengyelország egyikében sem éri el az összes 15-34 éves együtödét azok aránya, akiket egyáltalán nem érdekel a politika. **Ezzel szemben Magyarországon a fiatalok egyharmada teljesen elzárkózik a politikától.** Bár a Nyugat-Európához tartozó Ausztriában a legalacsonyabb ezeknek a fiataloknak az aránya (13%), és keletebbre, Bulgáriában és Lengyelországban szignifikánsan magasabb, 18-19% ez az arány, a magyar érték még utóbbi kettőnek is majdnem kétszerese. **Vagyis a magyar fiatalok körében mért kiugróan magas politikai közömbösség nem igazán magyarázható önmagában az EU nyugati és keleti, régi és új tagállamainak eltérő politikai kultúrájával.**

Mind a négy ország fiataljai a boldogságot és a jó egészséget tekintik egybehangzóan a legfontosabbnak, de a szabadidőt, valamint a cselekvés és a szólás szabadságát is az öt legfontosabb érték között tartják számon mindenhol.

SZEMÉLY SZERINT MENNYIRE TARTJA FONTOSNAK AZ ALÁBBI DOLGOKAT?

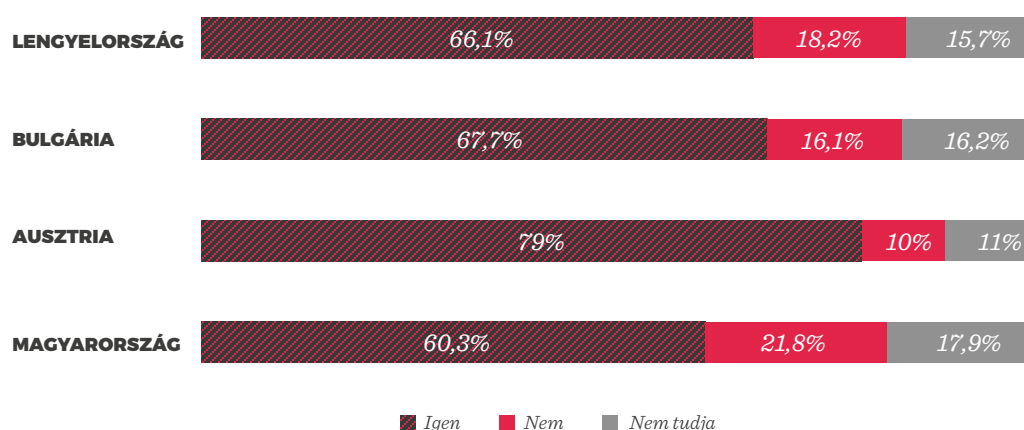

Közös a négy vizsgált tagállam fiataljaiban, hogy a politikai érdeklődésük szintje igen alacsony. Az osztrák fiataloknak ugyan még több mint fele, 59%-a tartja fontosnak a politikát, a lengyelek közül már csak minden második fiatal, a bolgár Y-generációnak azonban már csak négytizede. A magyar fiatalok pedig a többi országtól jelentősen elmaradva alig egynegyed arányban tartják fontosnak a politika iránti érdeklődést. A helyi közösség életében való szerepvállalást és a társadalomhoz való hozzájárulást is a kevésbé fontos értékek között szerepeltetik a vizsgált országok 15-34 évesei. **Mindezekből jól látszik, hogy az egyéni jólétet, önmegvalósítást érintő kérdések sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak a régió fiataljai számára, mint a közösségi értékek.**

2.3. Választási részvétel

A politikai aktivitás egyik fontos mérőeszköze a választási részvételi szándék. E tekintetben az EU vizsgált négy tagállamában a fiatalok többsége – saját bevallása alapján (bár a választási részvételi adatok sokszor mást mutatnak) – aktív szavazónak számít, de a szavazási hajlandóság mértékét illetően vannak különbségek a négy ország között. **Ausztáriában a legaktívabbak a 15-34 év közötti fiatalok, akiknek a 80 százaléka állította, hogy leadná szavazatát egy most tartandó választáson,** és mindössze egytizedük maradna otthon, miközben további egytizedük bizonytalan a részvételt illetően. Bulgáriában és Lengyelországban ennél alacsonyabb a választási kedv. Ezekben az országokban egyaránt a fiatalok kétharmada járulna az urnákhoz egy most vasárnap rendezett választáson, és kevesebb mint egyötödük tartózkodna a politikai akaratnyilvánítástól, vagyis nagyjából annyian, mint akik egyelőre nem tudtak dönteni a részvételükről. **A magyar fiatalok körében a legalacsonyabb a kinyilvánított szavazási hajlandóság, ugyanis 60 százaléku állította, hogy élne választójogával, míg valamivel több mint 20 százaléka maradna távol a szavazástól.**

RÉSZT VENNE-E A VÁLASZTÁSON?

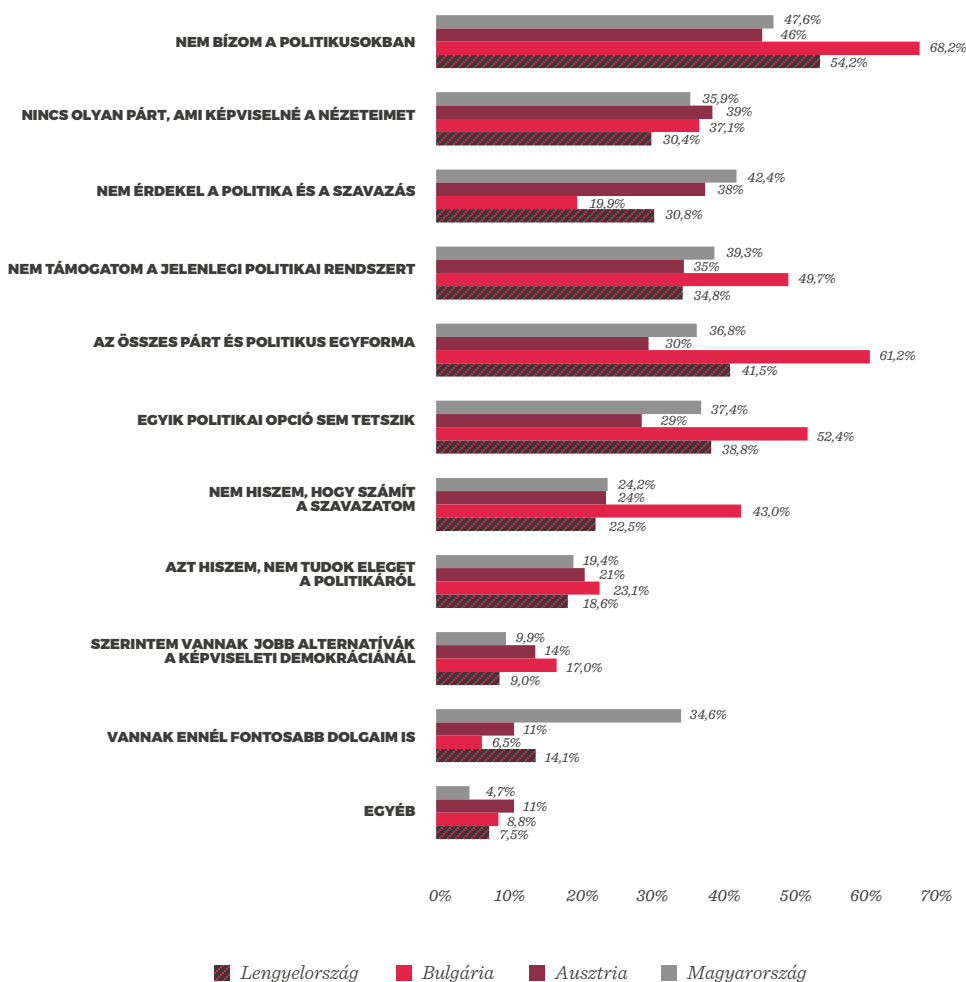
Az előző választásra vonatkozó, retrospektív részvételi mutató hasonló tendenciákról árulkodik¹. Ausztria fiataljainak háromnegyede mondta, hogy részt vett a legutóbbi választáson, szemben 17 százalékkal, akik saját bevallásuk szerint otthon maradtak, 5%-uk pedig akár szavazott is volna, de még túl fiatal volt, hogy leadhassa szavazatát. Bulgáriában a megkérdezettek kicsivel több mint hattizede szavazott korábban, és negyedük maradt otthon. Minden tizedik bolgár fiatal pedig még nem volt elég idős a részvételhez. Magyarország helyzete annyiban érdekesebb, hogy a megkérdezettek kétharmada állította, hogy részt vett a szavazáson, miközben további 6 százaléknyi fiatal nem múlt még el 18, azaz nem rendelkezett választójoggal. Vagyis, amennyiben helytálló lenne a fiatalok visszaemlékezése, a magyar fiatalok választási hajlandósága valamelyest visszaesett, mivel egy most vasárnapi választáson már csak 60%-uk szándékozik részt venni. De a választási részvételi adatok alapján feltételezhetjük, hogy itt inkább a társadalmi elvárásoknak való megfelelni vágyást, semmint a valós tettet mutatják az adatok.

A férfiak és a nők szavazási hajlandósága között Magyarországon van a legnagyobb eltérés, itt tíz százalékponttal aktívabbak a férfiak a nőknél, míg a többi országban ennél jóval kisebb, 3-5 százalékpontos az eltérés. Bulgária helyzete ebből a szempontból sajátos, ugyanis a négy ország közül egyedülként itt a nők szavazási hajlandósága meghaladja a férfiakét. **Magyarországon és Bulgáriában a jövedelmi helyzet is hatással van a politikai aktivitásra, egyaránt 10 százalékponttal aktívabbnak vallják magukat a magas jövedelműek, mint az alacsony jövedelműek.** Lengyelországban mindössze 4 százalékpont az eltérés, Ausztriában pedig nem beszélhetünk érdemi különbségről a tehetősek és a szegények között.

A politikusok iránti bizalomhiány a szavazási passzivitás legfőbb oka – azok körében, akik nem vennének részt egy aktuális választáson – mind a négy vizsgálatba bevont országban. Ausztriában és Magyarországon a fiatalok közel fele, Lengyelországban 54%-uk, Bulgáriában pedig még előbbieknél is jóval magasabb arányban, a fiatalok kétharmada jelölte meg a bizalomhiányt a nem-szavazás okaként.

¹ Lengyel adatok nem álltak rendelkezésre e kérdésben.

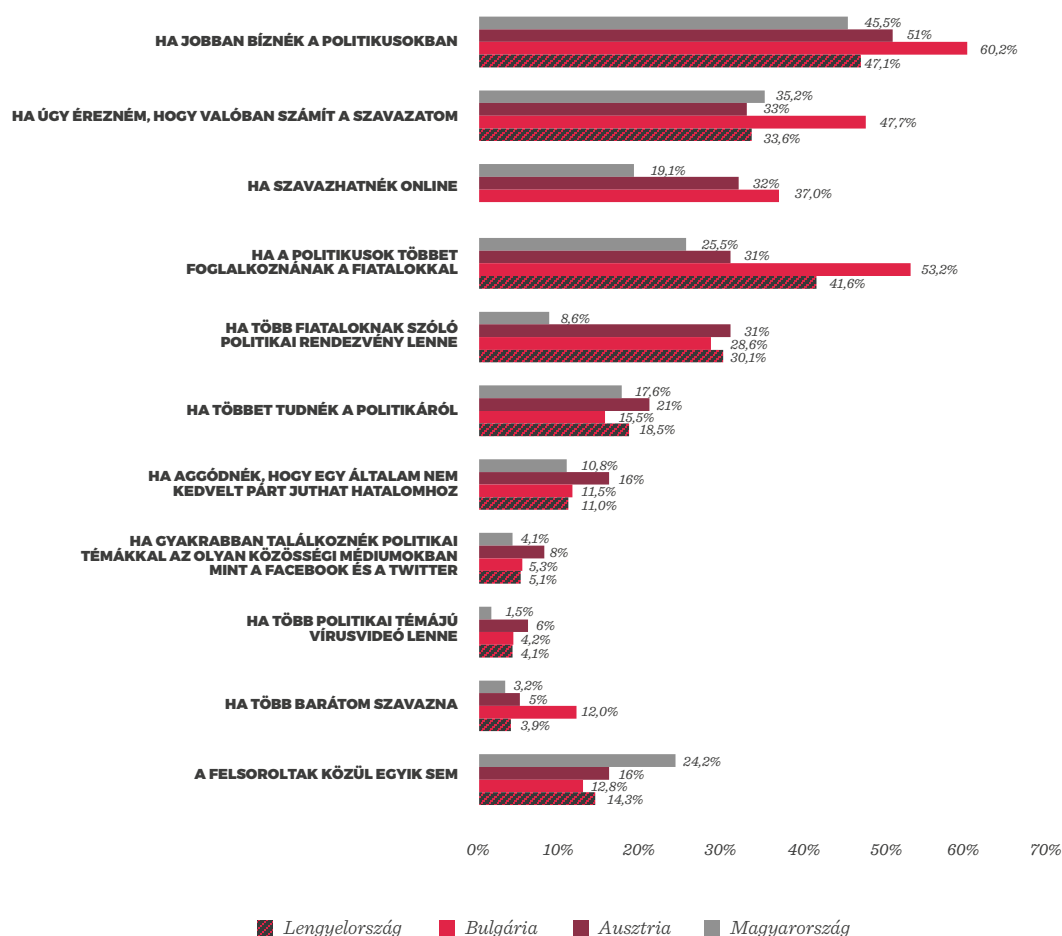
MIÉRT NEM SZERETNE SZAVAZNI?

Bulgáriában és Lengyelországban a valós, jól elkülönülő politikai alternatíva hiánya jelenik meg leginkább a passzivitás okaként, a második és a harmadik leggyakoribb válasz mindkét országban az, hogy a pártok és a politikusok egyformák, illetve hogy egyik politikai opciót sem tartják megfelelőnek. Lengyelországban mindkét választ a megkérdezettek négytizede jelölte meg, míg Bulgáriában ennél is nagyobb arányban, a válaszadók több mint fele. A két keleti tagállamban az aktuális politikai rendszer elutasítása is vezető szempont a „választási absztinenciára”. Bulgáriában, ahol a másik három államnál is hangsúlyosabban adtak hangot a nem-szavazók a választással szembeni ellenérzéseknek, még az is számos fiatalt tart vissza a választási részvételtől, hogy úgy érzik, nem számít a szavazatuk, valamint hogy nincs olyan párt, amely az ő nézeteiket képviselné.

A nem-szavazó fiatalokat – saját állításuk szerint – mind a négy országban azzal lehetne leginkább érdekeltté tenni a választás iránt, ha jobban meg tudnának bízni a politikusokban. Bulgáriában a válaszadók 60%-a, Ausztriában, Lengyelországban és Magyarországon pedig nagyjából felük jelölte meg ezt a tényezőt a válaszlehetőségek közül. **A második és a harmadik leggyakoribb ösztönző a fiatalok válaszai alapján szinte mindenhol az lenne, ha a politikusok többet foglalkoznának a fiatalokkal, valamint ha a fiatalok azt éreznék, hogy valóban számít a szavazatuk.** Leginkább Bulgáriában (53%) és Lengyelországban (42%) érzik úgy a 15-34 év közöttiek, hogy motiválná őket, ha a politikusok többet foglalkoznának a fiatalok problémáival, mindkét országban ez a második legnépszerűbb válasz.

AZ ALÁBBIK KÖZÜL MELLY TÉNYEZŐK ÖSZTÖNÖZNÉK JOBBAN A SZAVAZÁSRA?

Ausztriában és Magyarországon - a lengyelekhez hasonlóan - a passzív fiatalok mintegy egyharmadát akkor lehetne részvételre bírni, ha valóban úgy éreznék, hogy szavazatuknak van súlya. A magyar és az osztrák nem szavazók körében is népszerű az a nézet, hogy a politikusoknak többet energiát kellene fordítaniuk a fiatalokra: Ausztriában a megkérdezettek közel harmada, Magyarországon negyedük jelölte meg ezt, amely az osztrákoknál a negyedik, a magyaroknál a harmadik legnépszerűbb válasz volt.

Bulgáriában, Ausztriában és Lengyelországban a fiataloknak szóló politikai rendezvények is szavazásra buzdíthatnák a fiatalok jelentős részét, mindhárom országban nagyjából háromtizedük tartana erre igényt. Magyarországon ugyanakkor erre lényegesen kisebb a fogékonyság, a passzív fiataloknak csupán 9%-a érdeklődik ez iránt. Az említetteken túl az online szavazás lehetővé tétele a bolgár és az osztrák fiatalok szavazási kedvét növelné jelentősen, előbbi országban 37%-uk, utóbbiban pedig 32%-uk, vagyis nagyjából egyharmaduk érzi úgy, hogy az új szavazási forma bevezetését követően élne választójogával. Magyarországon ennél kisebb mértékben, a nem szavazók ötödére hatna ösztönzőleg ez a politikai innováció.

Mind a négy országban a nem szavazó fiatalok számottevő részét a politikáról meglévő tudásuk hiánya is eltántorítja még a választásokon való részvételtől, de legalábbis kimutatható egy réteg, amely több információ birtokában hajlandónak mutatkozik a politikai akaratnyilvánítás ezen formájára. Arányuk Ausztriában a legmagasabb, itt minden ötödik passzív választó jelölte meg ezt az opciót, de Lengyelországban és Magyarországon is közel egyötödük, Bulgáriában pedig 16%-uk vélekedik hasonlóan.

2.4. Nők a politikában

A fiatalok többnyire egyetértenek a női-férfi politikai status quo-val – persze ez a status quo nem ugyanaz Ausztriában, mint mondjuk Bulgáriában. Bulgáriában a legerősebb ez az érzet, ahol a 15-34 év közötti fiatalok kétharmada szerint megfelelő a nemek aránya a politikában, és mindössze egyötödük vélekedik úgy, hogy a nők nagyobb arányú részvételére van szükség. Sőt, 15% több férfi politikust is szívesen látna a közéletben. **Ausztriában is igen jelentős az aktuális nemi megoszlással elégedettek aránya: a megkérdezettek fele megfelelőnek tartja a jelenlegi helyzetet.** Bulgáriához képest ugyanakkor jóval többen, minden harmadik osztrák fiatal véli, hogy több nőnek kellene politizálnia, a férfiak még nagyobb részarányát pedig mindössze 6% tartja kívánatosnak. **Magyarországon a leginkább elégedetlenek a nemek politikai reprezentációjával a fiatalok, de tízből négyen itt is megfelelőnek tartják az aktuális közéleti viszonyokat. Ugyanakkor ezzel szinte megegyező arányban vannak, akik szerint több nőt kell bevonni a politikába.**

2.5. A fiatalok választását befolyásoló tényezők

A választási preferenciákra mind a négy országban döntő befolyással bír az egyes pártok vezetőivel kapcsolatos benyomás és a helyi jelölről szerzett ismeret. Mindez jól mutatja a politika perszonalizációját, a pártvezetők kiemelt szerepét a fiatalok döntésében a párt értékrendjéhez vagy programjához képest. A pártvezetőkéről kialakított kép mindenhol a legnagyobb arányban említett választási szempont, amely a megkérdezettek több mint 80 százalékának döntésére van hatással. A helyi jelölről szerzett tudás ehhez hasonló jelentőséggel bír. A magyar és a bolgár fiatalok mintegy négyötöde hoz ez alapján (is) döntést, de a lengyel fiataloknál még ennél is erősebb, a pártvezetőkéről meglévő ismeretekkel azonos súllyal esik latba a helyi jelölt személye. Ausztriában ennél kisebb jelentőséget tulajdonítanak utóbbinak, de még így is a fontosabb tényezők között szerepel, ugyanis a megkérdezettek közel háromnegyede választ képviselőt ilyen megfontolás mellett.

A fentiek mellett mind a négy országban az átlagosnál nagyobb hatással vannak a fiatalok választási preferenciáinak kialakulására a jelöltekkel készült interjúk, valamint a TV-hírek. A jelölti interjúk leginkább Ausztriában és Lengyelországban számítanak mérvadónak, nagyjából a fiatalok négyötöde számára, de Bulgáriában is a megkérdezettek háromnegyedére van hatással ez a kampányszerkezet. A négy ország közül Magyarországon van a legkisebb – de még így is számottevő – jelentősége az interjúknak, itt a 15-34 év közöttiek kétharmada állította, hogy választási döntését befolyásolja ez a tényező. A TV-hírek általános tájékoztató pontot jelentenek a fiatalok számára, az összes médium közül ennek van a legnagyobb hatása a politikai preferenciákra Ausztriától Bulgáriáig mindenhol. Az osztrák fiatalok körében a legmagasabb a TV-hírek alapján döntést hozók

aránya, 80%-ukat befolyásolja ez a médium, míg Bulgáriában, Magyarországon valamivel több mint kétharmadukat (72-71%), Lengyelországban pedig kétharmadukat.

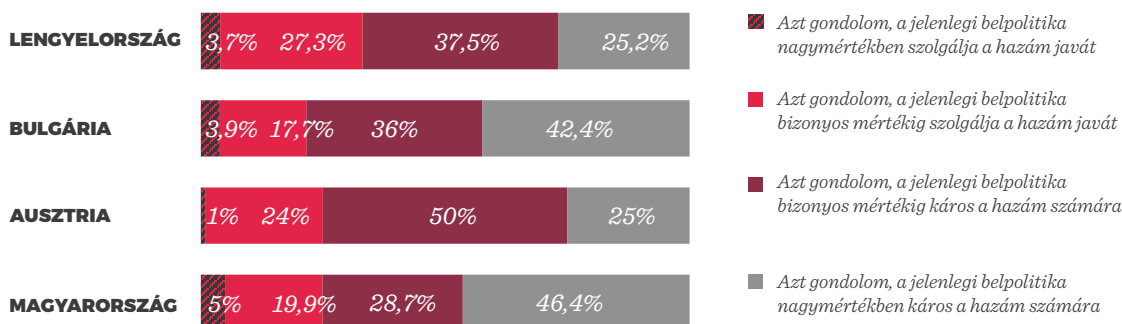
Lengyelországban a jelölttel való személyes találkozásnak (78%), Ausztriában a pártok programjának (82%) tulajdonítanak a többi ország fiataljainál jóval nagyobb jelentőséget. **A lengyel fiatalok számára sokkal fontosabb a szülők, testvérek és barátok véleménye, mint a másik három ország 15-34 éveseknek.** Míg a többi EU-tagállamban jellemzően 50% körüli értékeket találunk, addig Lengyelországban a megkérdezettek 60-65%-a számára meghatározó szempont a családtagok és a barátok politikai nézete. **Érdekes módon abban ugyanakkor hasonlítanak egymásra a régió fiataljai, hogy – legalábbis bevallásuk szerint - a közösségi médiát és a YouTube videókat kevésbé tekintik politikai döntésük szempontjából meghatározónak, mint a hagyományos médiumokat.** A pártok plakátjai és szórólapjai szintén csekély hatást tudnak gyakorolni a fiatalokra ezen országokban.

2.6. Bizalom a politikusokban és a pártokban

A vizsgált európai fiatalok alapvetően szkeptikusak a politikusaikkal szemben. Bulgáriában és Magyarországon majdnem minden második fiatal egyáltalán nem bízik a politikusokban, de Ausztriában is tizből négyen teljesen bizalmatlanok velük szemben. Az óvatos szkeptikusok is népes csoportot alkotnak mindenhol. Ausztriában a fiatalok fele mondja, hogy egyes politikusoknak hisz, míg másoknak nem. Magyarországon minden harmadik, Bulgáriában pedig tizből három 15 és 34 év közötti válaszolta ugyanezt. Ausztriában lényegesen alacsonyabb az állást nem foglalók, vagyis azok aránya, akik egyáltalán nem foglalkoznak azzal, amit a politikusok mondanak. Itt csupán kevesebb mint egytizedük van ilyen attitűddel a politikusok iránt, míg Magyarországon és Bulgáriában közel minden ötödik fiatal van ugyanezen a meggyőződésen. Összességében ugyanakkor minden vizsgált országban elenyésző azok aránya, akik teljes mértékben hisznek a politikusoknak: Ausztriában, Bulgáriában és Magyarországon is egyaránt csupán 4% bízik feltétel nélkül a politikusokban.

A négy ország fiataljai egyöntetűen negatívan látják a belpolitikai folyamatok hazájukra gyakorolt hatását. A 15-34 év közöttiek túlnyomó többsége minden vizsgált országban úgy vélekedik, hogy a pártpolitika károkat okoz az országnak. A legnagyobb arányban, a megkérdezettek négyötöde Bulgáriában tartja kedvezőtlennek a politika hozadékát, de Magyarországon is háromnegyedük, Ausztriában pedig tizből heten látják károsnak a pártpolitikát. Lengyelországban nem ennyire borúlátók a megkérdezettek, de több mint 60% itt is kedvezőtlennek látja azt az irányt, ami felé a politika irányítja az országot. Bulgáriában és Magyarországon súlyosabban ítélik meg a potenciális hatásokat: ezekben az országokban különösen magas azok aránya, akik szerint nagyon káros hatással van a politika. Magyarországon a fiatalok közel fele, Bulgáriában pedig több mint négytizedük látja ilyen sötétben a dolgokat, ezzel szemben Lengyelországban csak minden negyedik, Ausztriában pedig minden ötödik 35 év alatti van ilyen pesszimista véleményen.

AZ ALÁBBI ÁLLÍTÁSOK KÖZÜL MELYIK FEJEZI KI LEGJOBBAN, AMIT AZ ADOTT ORSZÁG JELENLEGI BELPOLITIKÁJÁNAK ORSZÁGRA GYAKOROLT HATÁSÁRÓL GONDOL?

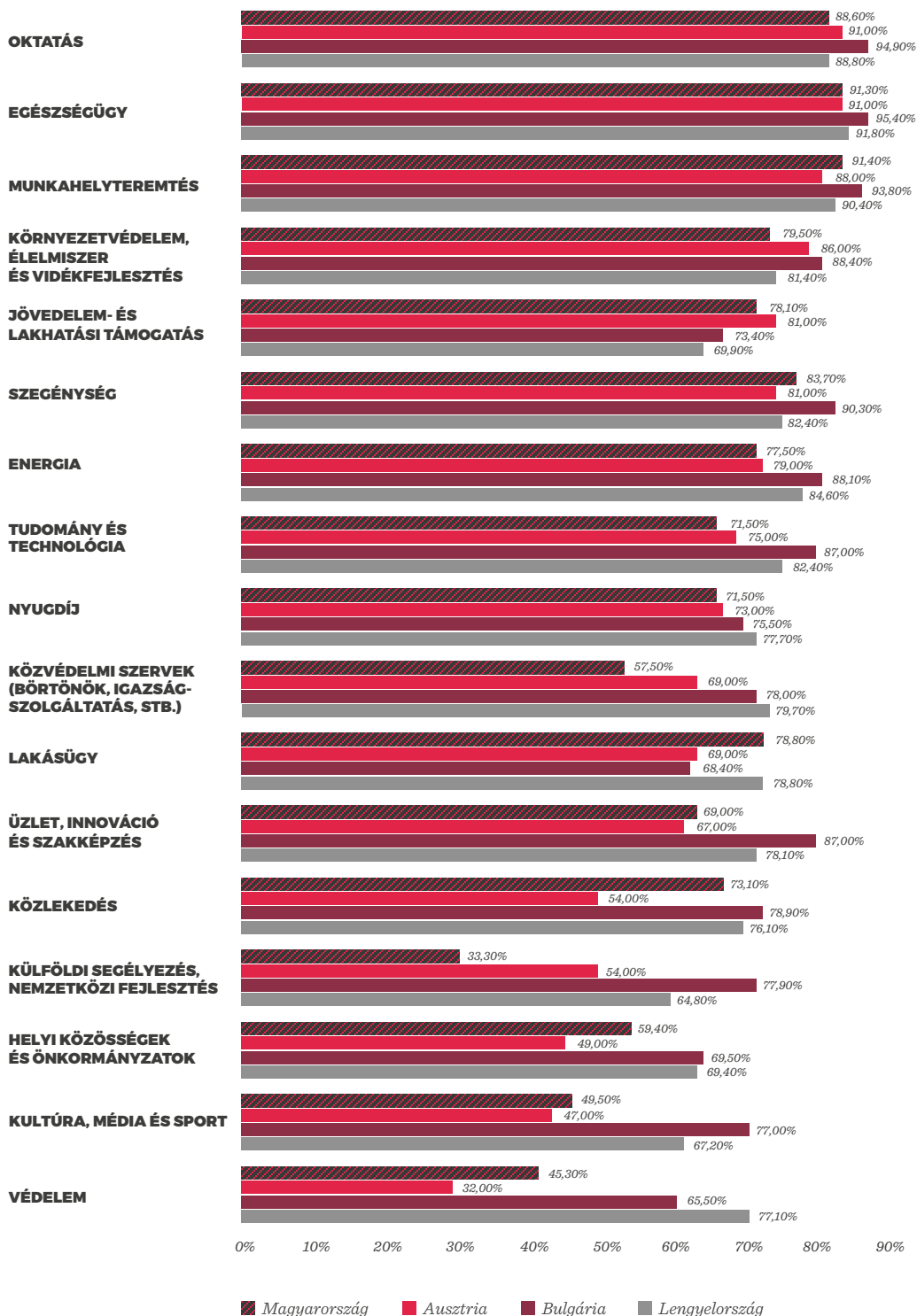

A kedvezőtlen összképet tovább rontja, hogy a pártpolitika hatásait kedvezőnek megítélők már eleve erős kisebbségben vannak mind a négy országban, de még ezen belül is elenyésző azok aránya, akik szerint nagyon pozitívan befolyásolja a belpolitika az ország életét. Magyarországon 5%, Bulgáriában és Lengyelországban 4-4% gondolja így, Ausztriában pedig statisztikailag alig kimutatható a határozottan optimisták aránya.

2.7. A fiatalok legfontosabb ügyei

A vizsgált országok fiataljainak szakpolitikai prioritáslistáján az egészségügy, az oktatás és a munkahelyteremtés állnak az élen. Ezeknek a területeknek adna tízből kilenc válaszadó nagyobb súlyt Ausztriában, Bulgáriában, Lengyelországban és Magyarországon egyaránt, illetve Bulgáriában még ennél is többen, szinte az összes megkérdezett kiemelten kezelné ezt a három szakpolitikai területet. **A szegénység felszámolása és a környezetvédelem is kiemelt prioritást élvezne a fiatalok döntő többségénél mind a négy országban.** Magyarországon emellett a lakhatási helyzet, valamint a jövedelemkiegészítő illetve –pótló támogatások és a lakástámogatás, Ausztriában a szociális támogatások és az energia szerepel még a top prioritások között.

HA KORMÁNYON LENNE, MELYIK TERÜLETNEK ADNA NAGYOBB PRIORITÁST AZ ALÁBBIK KÖZÜL?

Bár alapvetően az elfogadás mellett állók vannak többségben a vizsgálatban szereplő négy ország mindegyikében, az osztrák fiatalok fogadják el leginkább a különböző szexuális orientációval és nemi identitással rendelkezőket, míg a legkevésbé a magyar fiatalok tolerálják azokat. Ausztriában elsöprő többségben (89%) vannak, akik szerint a társadalomnak egyenjogúként kell elfogadnia a különböző szexuális orientációjú és nemi identitású embereket. A bolgár és lengyel 15-34 év közöttiek háromnegyede vélekedik ugyanígy, míg a magyaroknak már csak alig kétharmada (ami még mindig kifejezetten magas érték).

3 | Fókusz: Az Y-generáció Magyarországon

Bár már az előző fejezetben is számos szempontból vizsgáltuk a magyar Y-generáció értékrendjét, érdemes néhány témakörben még részletesebben áttekinteni, hogyan is viszonyulnak a magyar fiatalok a politikához. **Annál is inkább, mivel szinte egyedülálló jelenség a régióban és az egész Európai Unióban, hogy a magyar fiatalok – amellet, hogy nagyfokú távolságtartás jellemzi őket a politikával szemben – elősorban radikális és populistá jobboldali pártokra szavaznak, míg a jelenlegi baloldali és liberális pártok közelében alig bukkannak fel.** Bár a Fidesz és a Jobbik a két legnépszerűbb párt a magyar fiatalok körében, a nem-szavazók és a bizonytalanok magas aránya miatt ez nem feltétlenül azt jelenti, hogy a magyar Y-generáció döntően jobboldali lenne – inkább arra utal, hogy ez a két párt jobban megérti ennek a nemzedéknek az értékeit és problémáit, mint a többi. Éppen ezért érdemes alaposabban is áttekinteni, melyek is a magyar Y-generációs értékek és problémák.

3.1. A fiatalok jövőképe

A felkínált választási lehetőségek közül a magyar fiatalok legnagyobb része a cégalapító, cégvezető szeretne leginkább lenni, a megkérdezettek közül minden harmadik. A második legvonzóbb karrierlehetőségnek a kutató tudós pályát tekintik, ezt 13%-uk választaná. Majdnem ugyanennyien vannak azok, akik profi sportolók lennének leginkább. A népszerűbb hivatások közé tartozik még a 15-34 évesek között a zenész (9%), az orvos (9%) és az írói pálya (7%). A legkevésbé a vallási vezetői (1%) jövőkép vonzó számukra, de celeb és politikus is csak töredékük (4-4%) szeretne lenni. A férfiak és a nők karrierválasztása között lényeges eltérések vannak: a válaszok alapján a nők kevésbé bizonyulnak vállalkozó szelleműek, mint a férfiak, és csak harmadannyian szeretnének sportolók lenni, mint a férfiak, ugyanakkor utóbbiaknál két-háromszor nagyobb arányban lennének orvosok (13%), írók (11%) és ügyvédek (7%). Ugyanakkor a kutató-tudósi, zenészi és politikusi pálya egyforma mértékben vonzza a két nemet.

3.2. Politika iránti érdeklődés

A magyar fiatalok politika iránti érdeklődése kifejezetten alacsony. Alig több mint negyedük állította, hogy valamennyire érdeklő a politika, és csupán 6 százaléknyan vannak, akik nagyon érdeklődnek a téma iránt. Ezzel szemben jóval nagyobb azok aránya, akik teljesen elzárkóznak a politikától: minden harmadik megkérdezett ide tartozik. Összességében pedig több mint 70%-ukról

mondható el, hogy nem vonzza a politika. **Az életkor előrehaladtával fokozatosan emelkedik a közélet iránti érdeklődés: míg a 15-17 éveseknek csupán 17%-a, addig a 30-34 éveseknek a 32%-a mutat érdeklődést a politika iránt, vagyis a legidősebb fiatal korcsoportban kétszer nagyobb a politikára fogékonyak aránya, mint a legfiatalabbak között.** A jövedelmi helyzetnek ebben a tekintetben is van szerepe: a magas jövedelemmel rendelkezőket az átlagnál csaknem kétszer nagyobb arányban érdekli a politika. A közepes, illetve alacsony jövedelműek azonban nem mutatnak jelentős eltérést az átlagtól.

A magyar fiatalok a boldogságot, a jó egészséget, a szabadidőt tartják a legfontosabb értékeknek, a megkérdezettek közül lényegében mindenki ezeket választotta elsőként a megadott fogalmak közül. A pénzkeresés, a cselekvés és a szólás szabadsága, a családdal együtt töltött idő, valamint a sikeresség is meghatározó jelentőségű, tízből kilenc 15 és 34 év közötti magyar fiatal számára. **Az individuális értékekhez képest a közösséget érintő ügyek másodlagosak a magyar fiatalok számára.** Bár a másoknak való segítségnyújtást, valamint az általános társadalmi jólétet és társadalmi egyenlőséget viszonylag magas arányban tartják fontosnak – előbbit négyötödük, utóbbit kettőt háromnegyedük –, a helyi közösség életében való szerepvállalás és a társadalomhoz való hozzájárulás már kevesebb mint felük számára fontos. **Sokatmondó, hogy valamennyi válaszlehetőség közül a politika iránti érdeklődés bír a legkisebb jelentőséggel számukra, ezt alig egynegyedük tekinti lényegesnek.**

A nagyobb politikai pártok ismertsége magas a magyar fiatalok körében, a három legnagyobb szervezet, a Fidesz, a Jobbik és az MSZP kilenctizedük számára ismerős. A kisebb pártokról ugyanakkor már kevésbé hallottak a 15-34 évesek. **Az LMP-t ugyan még 70%-uk ismeri, de a Demokratikus Koalíció, az Együtt és a kisebbik kormánypárt, a KDNP ismertsége körükben nem éri el a 60%-ot. A Magyar Liberális Párt és a Párbeszéd Magyarországért pedig alig ismert: előbbiről 38%, utóbbiról 29%-uk hallott csupán.**

3.3. Választási részvétel

A fiatalok körében a saját bevalláson alapuló szavazói hajlandóság 60% körüli, amely nem marad el az országgyűlési választásokra jellemző részvételi arányoktól. Egyötödük ugyanakkor nem szavazna, és közel ugyanilyen arányban vannak azok, akik bizonytalanok a szavazást illetően. A politika iránti érdeklődés természetesen jelentősen befolyásolja a szavazási hajlandóságot. A politika iránt nagyon érdeklődők az átlagosnál másfélszer nagyobb arányban szavaznának – közel kilenctizedük –, míg a politikától idegenkedők közül csak minden harmadik voksolna. Ennél kisebb, de szignifikáns különbség van a férfiak és a nők, valamint a magas és az alacsony jövedelműek között is, a férfiak és a tehetősebbek javára: **a férfiakra és a tehetősebbekre mintegy 10 százalékponttal magasabb választási hajlandóság jellemző, mint a nőkre és a rosszabb anyagi helyzetben lévőkre.** Az életkor előrehaladtával is nő a szavazási hajlandóság: **a 15-24 éves korcsoportba tartozók 53%-a, a 25-34 éveseknek a 65%-a venne részt a választáson.**

A legutóbbi választáson ugyanakkor a jelenlegi választási szándéknál magasabb volt a retrospektív, bevallott részvételi arány. Saját állítása szerint a megkérdezett fiatalok kétharmada vett részt az előző választáson. Közel egynegyedük állította, hogy nem vett részt a választáson, hat százalékuk túl fiatal volt a részvételhez, 3%-uk pedig nem tudott rá visszaemlékezni. A politika iránt érdeklődők több mint négyötöde állította, hogy voksolt, a politikától távolságot tartóknak viszont csupán a fele mondta ugyanezt. A férfiak magasabb aktivitásról számoltak be, mint a nők, és a 15-34-es korosztályon belül az idősebbek is aktívabbnak vallották magukat a fiatalabbaknál. A legtehetősebbek és legalacsonyabb jövedelműek között ugyanakkor nem volt érdemi különbség a saját bevalláson alapuló választási részvétel szempontjából. Ugyanakkor, érdemes megjegyezni, hogy mind a következő választásra való részvételi szándék, mind az előző választáson való részvételre történő visszaemlékezés ezekben a felmérésekben általában magasabb arányt mutat, mint a valós részvételi adatok.

Összességében az azonban világosan látszik, hogy a fiatalok választástól való távolmaradásának legfőbb oka a politikusok iránti bizalmatlanság. A nem-szavazók közel felét ez tartja leginkább vissza a részvételtől. A politikusok és a pártok negatív megítélése is lényeges ebben a tekintetben: több mint egyharmaduk azért sem voksolna, mert egyik választási opciót sem kedveli, mert „minden párt és politikus egyforma”, vagy mert nincsen olyan párt, amely az ő nézeteiket képviselné. Fontos és figyelmeztető tanulság, hogy nem csak a pártokkal és a politikusokkal nem szimpatizálnak, hanem az általános közéleti apátia és rendszerkritika is csökkenti részvételi hajlandóságukat: **a nem-szavazás második leggyakoribb oka a politika és a választás intézménye iránti közömbösség (42%), a harmadik pedig, hogy nem támogatják az aktuális politikai rendszert (39%).** A megkérdezettek negyedét az is visszatartja, hogy úgy vélik, szavazatuk nem számít, minden ötödik választástól távolmaradó pedig hiányos politikai ismereteit is ilyen tényezőnek gondolja.

A passzív fiatalokat – saját meggyőződésük szerint – leginkább a politikusokba vetett nagyobb bizalom tudná aktivizálni, ezt közel felük (46%) jelölte meg. Fontos, részvételre ösztönző szempont továbbá, hogy érezzék, az ő szavazatuk valóban számít: ezt az opciót több mint egyharmaduk választotta (35%). Minden negyedik nem-szavazó magyar fiatal az is érdekeltébbé tenné a választásban, ha úgy éreznék, a politikusok többet foglalkoznának a fiatalokkal. Kisebb mértékben, de szintén ösztönzően hatna rájuk az online szavazás bevezetése (19%), valamint meglévő politikai ismereteik bővítése (18%). **A protest szavazás ugyanakkor nem jelent különösebb motivációt számukra: tízből egy válaszadót ösztönözne szavazásra, ha voksolásával megakadályozhatná egy olyan párt hatalomra kerülését, amellyel nem szimpatizál.**

A választójogi korhatár 16 évre történő leszállítását határozottan nem támogatják a 15-34 év közötti magyarok. A megkérdezettek túlnyomó többsége, négyötöde elutasítja ezt a javaslatot, és csupán tízből egy fiatal támogatná ezt az elképzelést. Maguk az érintettek, vagyis a 15-17 évesek az átlagosnál jelentősen nyitottabbak ebben a tekintetben, közülük minden harmadik támogatja, hogy a 16 és 17 évesek is választhassanak, de még ebben a csoportban is többségben vannak az ellenzők: 43%-uk nem támogatja a választójogi cenzus leszállításának ötletét.

3.4. Nők a politikában

A nők politikai szerepvállalását illetően megosztottak a magyar fiatalok. 42% szerint megfelelő a nemek aránya a politikában, de a férfiak jóval inkább status quo pártiak, mint a nők. Előbbiek fele, utóbbiaknak valamivel több mint egyharmada elégedett a jelenlegi helyzettel. **Az előzővel szinte megegyező arányban, összesen 41%-nyian vannak azok, akik szerint több nőre van szükség a politikában.** Leginkább a nők érzik így, több mint felük változást tart szükségesnek, míg a férfiaknak csupán közel egyharmada vélekedik így. Több férfit csak kevesen szeretnének a politikában: tízből egy válaszadó támogatta ezt. Egy ilyen irányú folyamatot lényegében csak férfiak támogatnának, ez a gondolat a nők körében negyedannyira népszerű (4%), mint a férfiaknál.

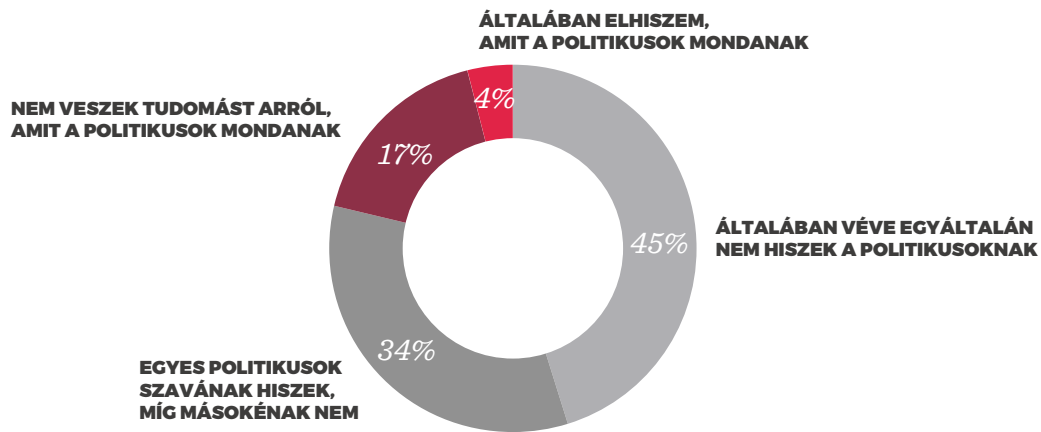
3.5. A fiatalok választását befolyásoló tényezők

A magyar fiatalok választási preferenciáira a pártok vezetőiről, valamint a helyi jelöltekről meglévő ismereteik, véleményük van a legnagyobb hatással. Mindkét tényezőt a megkérdezettek több mint négyötöde jelölte meg, ráadásul előbbit több mint felük, utóbbit 44%-uk nagyon meghatározó szempontnak tartja. A jelölttel készített interjúk is fontos mérlegelési szempontot jelentenek a fiatalok kétharmada szerint. A médiában megjelenő hírek, információk szintén befolyásolják a választók döntését, ám némileg meglepő, hogy az internetet aktívan használó korosztályra a hagyományos médiumok, mint a TV (71%) és rádió (70%) nagyobb hatással van ebből a szempontból, mint az online hírek és blogok (65%), a közösségi média (51%) és a YouTube-videók (47%). Utóbbi csatornáknál pedig még a nyomtatott sajtóhírek (62%) is meghatározóbbak a választási döntés meghozatalában. A jelöltek programját mintegy hattizedük tekinti befolyásoló tényezőnek. A személyes környezetük véleményét ennél kevésbé tartják meghatározónak: szüleik véleménye 55%, a barátoké 49%, a testvéreké pedig 46% számára jelent igazodási pontot. **A 15-34 év közötti fiatalok döntését a pártok szórólapjai, plakátjai befolyásolják a legkevésbé.** Tízből mindössze négy fiatal állítja, hogy ezek is hozzájárulnak a számukra megfelelő párt vagy jelölt kiválasztásához.

3.6. Bizalom a politikusokban és a pártokban

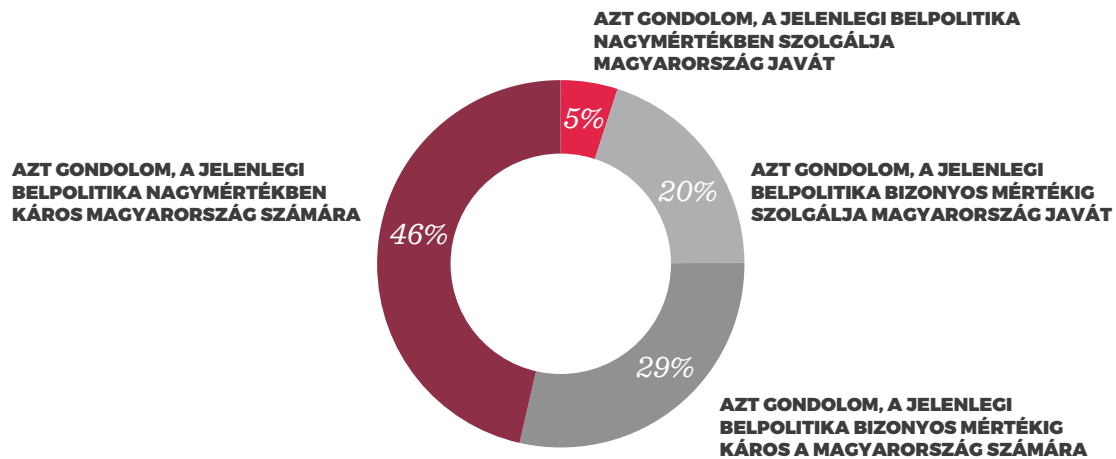
A fiatalok politikusokkal szembeni kritikus, bizalmatlan attitűdjét jól illusztrálja, hogy a 15-34 év közöttiek közel fele (45%) egyáltalán nem bízik a politikusokban. Egyharmaduk némely politikusnak elhiszi, amit mond, de a többiben nem bízik, és további minden hatodik megkérdezett nem is figyel arra, amit a politikusok mondanak. **Elenyésző, mindössze 4% azok aránya, akik általában véve bíznak abban, amit a politikusok mondanak.**

AZ ALÁBBI ÁLLÍTÁSOK KÖZÜL MELYIK FEJEZI KI LEGINKÁBB AZT, HOGY MENNYIRE HISZ ABBAN, AMIT A POLITIKUSOK MONDANAK?

Hogy ki mennyire bíz a politikusokban, az erősen összefügg a politika iránti érdeklődéssel. A politika iránt elkötelezettek az átlagnál sokkal kevésbé, a politikától elfordulók sokkal erőteljesebben szkeptikusok a politikusokkal szemben. Előbbi csoporton belül mindössze minden negyedik válaszadó nem bíz egyáltalán a politikusokban, és az átlagosnál közel négyszer magasabb azok aránya, akik általában hisznek abban, amit a politikusok mondanak (15%). A politika iránt egyáltalán nem érdeklődők csaknem hatvan százaléka ugyanakkor egyáltalán nem hisz a politikusoknak, és lényegében nincs is olyan közöttük, aki minden esetben hisz a politikusoknak. A papírformának megfelelően ugyanez a törésvonal figyelhető meg a szavazók és a nem-szavazók között is. A politikai véleményt nem nyilvánítók sokkal elutasítóbbak a politikusok irányában, mint az aktív szavazók, pedig ebben a csoportban is tízből négyen egyáltalán nem bíznak a politikusokban. Előbbiek körében pedig 60%-nál is magasabb azok aránya, akik egyáltalán nem bíznak bennük. **Az alacsony jövedelműek szintén nagyobb fenntartással kezelik a politikusokat, mint a jobb helyzetben lévők: előbbieknél közel fele, utóbbiaknál kevesebb mint egyharmada nem bíz egyáltalán a politikusokban.**

AZ ALÁBBI ÁLLÍTÁSOK KÖZÜL MELYIK FEJEZI KI LEGJOBBAN, AMIT A JELENLEGI MAGYARORSZÁGI BELPOLITIKA ORSZÁGRA GYAKOROLT HATÁSÁRÓL GONDOL?

Nem csak a politikusokkal, hanem általánosságban a hazai politikával is kifejezetten elégedetlenek a magyar fiatalok. **A megkérdezettek háromnegyede szerint összességében káros Magyarországra nézve az aktuális pártpolitizálás, és csak minden negyedik 15-34 év közötti véli úgy, hogy az országnak haszna származik a jelenlegi belpolitikai viszonyokból.** A fiatalok közel fele ráadásul erősen károsnak látja a hazai pártpolitizálást, míg ezzel szemben csupán 5% ért egyet azzal, hogy a jelenlegi belpolitika nagyon hasznos Magyarország számára. A politika iránt érdeklődést nem mutatók (83%) pesszimistábbak, mint a közélet iránt érdeklődők (72%), és a fiatalabb korcsoportba tartozók (81%) az idősebeknél (71%) nagyobb arányban érzik károsnak a hazai pártpolitikát az országra nézve.

A pártok közül a Jobbikról gondolják messze a legnagyobb arányban, hogy leginkább megérti a fiatalokat (35%), hiteles, amit mondanak (27%), nyitottak és őszinték (25%), valamint hogy jó ötleteik vannak az ország életének javítására (27%). A Jobbik mellett még a Fideszről és az LMP-ről vélekednek számottevő arányban hasonlóan ezekről a kérdésekről. Az LMP-ről 12%, a Fideszről 10% véli, hogy megérti a fiatalokat. Az ökopárt és a kormánypárt hiteles kommunikációjában egyaránt 9-9% hisz, előbbit 9%, utóbbit 6%-uk tartja nyitottnak és őszintének. Az LMP-nek 7%, a Fidesznek 13% szerint vannak jó ötletei az ország javítására. A többi pártról csupán a megkérdezettek töredéke gondolja, hogy a leginkább jellemző rájuk a fenti állítások valamelyike. **A pártokkal szembeni ellenérzéseket mutatja emellett az is, hogy a megkérdezettek egyharmada szerint egyik párt kommunikációja sem hiteles, illetve nyitott és őszinte. Továbbá minden negyedik fiatal gondolja, hogy egyik pártnak sincsenek helyes elképzelései az ország jobbá tételére.**

A legnagyobb arányban, közel minden negyedik 15-34 év közötti fiatal a jelenlegi kormánypárttól gondolja leginkább, hogy rossz elképzelései vannak Magyarországot jobbra tételére, de a Fidesz előtt kormányzó MSZP-t is 13% sorolja ide, a Jobbikról pedig 8%-uk vélekedik hasonlóan.

3.7. A magyar fiatalok legfontosabb ügyei

Ha a fiatalok határozhatnák meg a kormány szakpolitikai prioritásait, a munkahelyteremtés, az egészségügy és az oktatás lenne a három legfontosabb terület. Ebben szinte egyhangúan megegyezik a 15-34 évesek véleménye: előbbi kettőt 91%, utóbbit 89%-uk tekinti a legfontosabb témának. **Négyötödüknél kap kiemelt hangsúlyt a szegénység felszámolása, a lakhatási helyzet javítása, valamint a jövedelemkiegészítő illetve –pótló támogatások.** Ennél jóval kevésbé tartják fontosnak a kultúra, a média és a sport területét (50%) és az ország védelmét (45%), a legkisebb prioritást pedig a külföldi segélyek, illetve nemzetközi fejlesztés élvezeti náluk: ez utóbbit mindössze harmaduk tartja fontosnak.

Amagyarfiataloktöbbsége nyitottakülönbözőszexuálisorientációésnemiiidentitásokelfogadására. **A megkérdezettek közel kétharmada egyetért azzal, hogy a társadalomnak a különböző szexuális orientációjú és nemi identitású embereket egyaránt el kell fogadnia, és csupán 14%-uk utasítja el ezt a gondolatot, miközben egyötödük semleges álláspontot foglal el a kérdésben.** Szinte pontosan ugyanilyen megoszlás szerint támogatják, illetve ellenzik az ennek érdekében történő politikai kiállást, vagyis azt, hogy a politikusoknak támogatniuk kell minden szexuális orientáció és nemi identitás társadalmi elfogadását. Az elfogadás társadalmi szükségességét tehát alapvetően fontosnak tekintik a 15-34 év közötti magyar fiatalok, annak társadalomra gyakorolt hatását azonban már valamivel árnyaltabban látják. A válaszadóknak valamivel több mint fele (54%) ért csak egyet azzal, hogy a társadalom számára hasznos minden szexuális orientáció és nemi identitás elfogadása, miközben egyötödük nem ért egyet ezzel, és a neutrális pozíciót elfoglalók aránya is magasabb ennél a kérdésnél: a fiatalok egynegyede tartozik ide.

4 | Összefoglaló

A Millennial Dialogue kutatás bolgár, lengyel, magyar és osztrák eredményeiből az Y-generációval kapcsolatos számos hipotézis megerősítést nyert, míg mások megdőlni látszanak. Egyértelmű, hogy ez a 15-34 év közötti korosztály jóval bizakodóbb mind a jelenét, mind a jövőjét tekintve, mint az sokszor várható lenne. A bolgár, lengyel, osztrák fiatalok 90 százaléka elégedett az életével és 75-85 százalékuk biztatónak látja saját jövőjét is. Magyarországon is optimistábbak a fiatalok, mint azt a teljes lakosságot kutató vizsgálatokban megszoktuk – ugyanakkor jól látszik, hogy a 25 év körüli életszakasz a vízválasztó: az ennél idősebb fiatal magyar felnőttek jelentősen boldogtalanabbak, mint a 15-24 év közötti korosztály.

Mind a négy ország fiataljai a boldogságot és a jó egészséget tekintik egybehangzóan a legfontosabbnak, de a szabadidőt, valamint a cselekvés és a szólás szabadságát is az öt legfontosabb érték között tartják számon. A politika iránti érdeklődés alacsony szintje várható volt, bár míg a bolgár, osztrák, lengyel fiatalok nagyjából fele mutat valamilyen szintű érdeklődést a politikai témák iránt, addig a magyar Y-generáció kevesebb mint egyharmada foglalkozik a közélet kérdéseivel, és mindössze 6 százaléka mutat kifejezetten komoly érdeklődést a politika iránt. Összességében, az egyéni jólétet, önmegvalósítást érintő kérdések sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak a régió fiataljai számára, mint a közösségi értékek.

A fiatalok által leginkább preferált karrierlehetőségek igen hasonlóak a vizsgált régiós országokban. Mindenhol a vállalkozói pálya örvend magasan a legkiemelkedőbb népszerűségnek, a második és a harmadik helyen pedig – jelentősen lemaradva az első helytől - a kutató-tudós és a profi sportolói karrierek állnak. Vallási vezetőnek lenni sehol sem szeretnének lenni a fiatalok, de a politikusi pálya is a legkevésbé preferált foglalkozások között szerepel mindenhol: a megkérdezettek 3-5%-a állította, hogy leginkább ezzel a területtel foglalkozna hivatásszerűen.

A szavazási hajlandóság tekintetében érdemes kiemelni, hogy a négy ország közül csak Bulgáriában és Magyarországon van jelentősebb hatása a fiatalok anyagi helyzetének a választásokhoz való viszonyulásra: ezen két országban a rosszabb anyagi körülmények között élők akár 10 százalékponttal is alacsonyabb arányban akarnak elmenni szavazni, mint a jobbmódúak – ráadásul Magyarországon ugyanakkora a nők szavazási hajlandóságában a lemaradás a férfiakhoz képest is.

A politikusok iránti bizalomhiány a szavazási passzivitás legfőbb oka mind a négy vizsgálatba bevont országban. Ausztriában és Magyarországon a fiatalok közel fele, Lengyelországban 54 százalékuk, Bulgáriában pedig még előbbieknél is jóval magasabb arányban, a fiatalok kétharmada jelölte meg a bizalomhiányt a nem-szavazás okaként. Ennek megfelelően a nem-szavazó fiatalokat – saját állításuk szerint – mind a négy országban azzal lehetne leginkább érdekeltté tenni a választás

iránt, ha jobban meg tudnának bízni a politikusokban. Bulgáriában a válaszadók 60 százaléka, Ausztriában, Lengyelországban és Magyarországon pedig nagyjából felük jelölte meg ezt a tényezőt a válaszlehetőségek közül. A második és a harmadik leggyakoribb szavazási ösztönző a fiatalok válasza alapján az lenne, ha a politikusok többet foglalkoznának a fiatalokkal, valamint ha a fiatalok azt éreznék, hogy valóban számít a szavazatuk.

A választási preferenciákra mind a négy országban döntő befolyással bír az egyes pártok vezetőivel kapcsolatos benyomás és a helyi jelöltről szerzett ismeret. Mindez jól mutatja a politika perszonalizációját, a pártvezetők kiemelt szerepét a fiatalok döntésében a párt értékrendjéhez vagy programjához képest.

A szociáldemokrata politikai erőknek elviekben lehetőséget jelenthetne az, hogy a fiatalok alapvetően baloldali témákat tartanak a legfontosabbaknak. A vizsgált országok fiataljainak szakpolitikai prioritáslistáján az egészségügy, az oktatás és a munkahelyteremtés állnak az élen. A szegénység felszámolása és a környezetvédelem is kiemelt prioritást élvez a fiatalok döntő többségénél mind a négy országban. Meglepő módon a fiatalok viszont többnyire egyetértenek a női-férfi politikai status quo-val – persze ez a status quo nem ugyanaz Ausztriában, mint mondjuk Bulgáriában. Bulgáriában ráadásul a 15-34 év közötti fiatalok kétharmada szerint megfelelő a nemek aránya a politikában, és mindössze egyötödük vélekedik úgy, hogy a nők nagyobb arányú részvételére van szükség. Magyarországon a leginkább elégedetlenek a nemek politikai reprezentációjával a fiatalok, de tízből négyen még itt is megfelelőnek tartják az aktuális közéleti viszonyokat. Ugyanakkor ezzel szinte megegyező arányban vannak, akik szerint több nőt kell bevonni a politikába.

Foundation for European Progressive Studies (Európai Progresszív Tanulmányok Alapítványa)

A 2007-ben alapított FEPS az első európai szintű progresszív politikai alapítvány, mely az Európai Parlament társfinanszírozásával működik. Az Alapítvány célja, hogy intellektuális kapcsolatot biztosítson a szociáldemokrácia eszméje és az európai integráció között.

A FEPS több mint 58 tagszervezetére – európai politikai alapítványokra és agytrösztökre – támaszkodva nyújt platformot ötletek megvalósításához. Az Alapítvány a világ számos más országában is szorosan együttműködik partnerekkel annak érdekében, hogy elősegítsen kutatásokat, támogasson szakmai vitákat és terjessze a progresszív gondolkodásmódot.

www.feps-europe.eu

POLICYSOLUTIONS

Policy Solutions

A Policy Solutions egy budapesti és brüsszeli székhelyű politikai elemző intézet, amely elkötelezett a demokrácia, a szolidaritás, az esélyteremtés és az európai integráció iránt. Kiemelt kutatási területei közé tartozik a demokrácia minőségének vizsgálata, az euroszepticismus, a populizmus és a szélsőjobboldal mozgatórugóinak elemzése, valamint a választáskutatás.

A Policy Solutions nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy a politika kutatása és értelmezése ne kizárólag egy szűk szakmai közönség számára legyen elérhető és érdekes. Ezért kutatási eredményeit rendszeresen megosztja a vezető magyar és nemzetközi médiumok újságíróival, civil szervezetekkel, nemzetközi szervezetek és diplomáciai testületek képviselőivel, vezető politikusokkal és cégvezetőkkel.

www.policysolutions.eu

*A kötet az Európai Parlament
támogatásával készült.*

www.feps-europe.eu
www.policysolutions.eu